

JEDU

Jokilaaksojen
koulutuskuntayhtymä

LUONTO- JA YMPÄRISTÖALAN PERUSTUTKINTO

Opetussuunnitelman tutkintokohtainen osa

Luontoalan osaamisala

Luonto-ohjaaja

Hyväksytty 19.05.2015

Sisällys

.....	1
1. JOHDANTO.....	3
2. LUONTO- JA YMPÄRISTÖALAN PERUSTUTKINTO.....	3
3. AMMATTIALAN KUVAUS	3
4. AMMATTIALAN ARVOPERUSTA	3
5. PERUSTUTKINNON TAVOITTEET	4
6. LUONTO- JA YMPÄRISTÖALAN PERUSTUTKINNON MUODOSTUMINEN	5

1. JOHDANTO

Tämä opetussuunnitelma on laadittu käyttäen suunnittelun **perustana Luonto- ja ympäristöalan perustutkinnon perusteita, OPH:n määräys 28.10.2014, Dno 62/011/2014** ja Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymän opetussuunnitelman pedagogista toimintaohjetta 2014.

Opetussuunnitelma on laadittu paikalliseen toimintaympäristöön sopivaksi yhteistyössä työelämän kanssa. Opetussuunnitelmaa ja sen toteuttamista kehitetään työelämästä ja opiskelijoilta saadun palautteen perusteella.

2. LUONTO- JA YMPÄRISTÖALAN PERUSTUTKINTO

Tutkinto on mahdollista suorittaa Haapaveden ammattiopistossa.

3. AMMATTIALAN KUVAUS

Ympäristöalan osaajan tulee tuntee ympäristöongelmien taustoja ja niiden syntyä. Maailmanlaajuiset ympäristöongelmat ja niiden johdosta tehdyt toimenpiteet kuuluvat myös ympäristöalan osaajien perustietoihin. Ympäristöalan haasteet lisääntyvät jatkuvasti ja alkavat olla uusien ja entistä laajempien piirien tunnustamia.

Luonto mahdollistaa elämispalveluiden tuottamisen, kuten erilaiset luonto-, maaseutu- ja porotilapalvelut. Luonto-ohjaajalla on asiakaspalvelutilanteissa hyvät tiedot luonnosta ja sen ilmiöistä sekä taidot luonnossa liikkumiseen haastavissakin tilanteissa. Työ on hyvää fyysistä kuntoa vaativaa. Luonto-ohjaaja toimii usein läheisessä yhteistyössä matkailualan ammattilaisten kanssa. Paikallinen luonto ja sitä kestäväällä tavalla hyödyntävä kulttuuri ja perinne ovat luonto-ohjaajan työn perustana. Tähän perustuu taito kertoa elävästi luonnosta ja sen ilmiöistä niin kotimaisille kuin kansainvälisille asiakkaille. Ohjauksen ja opastuksen lisäksi työhön sisältyy runsaasti erilaisia huolto-, järjestely-, toimintaympäristön ylläpito- ja pienimuotoisia korjaus ja rakentamistehtäviä sekä sosiaalisia taitoja vaativia tehtäviä. Luonto-ohjaajan tehtävässä on usein myös tilanteita, joissa hän toimii eläinten kanssa. Tällaisia ovat esimerkiksi koira- ja porovaljakkosafarit sekä hevosvaellus tai luontoon suunnatut eläinten havainnointiretket (linturetket). Luonto-ohjaaja voi toteuttaa myös erilaisia kalan tai riistan pyyntiin liittyviä palveluja. Kaikissa tilanteissa asiakkaan turvallisuus on aina etusijalla. Luonto-ohjaaja auttaa isonkin asiakasryhmän kokemaan uusia elämyksiä suomalaisesta luonnosta ja toimii luontevasti vieraista kulttuureista tulevien asiakkaiden kanssa.

Alan työtehtäviä ovat esimerkiksi kesällä vesillä liikkuminen asiakasryhmien kanssa (soutu, melonta, moottorivene) ja talvella lumikenkäreittien suunnittelu ja toteutus, maastossa hiihtäminen, moottorikelkkasafarien suunnittelu ja toteutus. Luonto-ohjaaja voi suuntautua myös kulttuuri- ja käsityöalalle. Tällaisia palveluja ovat esimerkiksi järjestetyt luontokuvausretket, jää- ja lumiveisto sekä niiden työstäminen. Alan monipuolisuus ja eri elinkeinoja edustavat toimijat muodostavat palveluketjun. Hän on palvelutilanteissa alansa ja työnantajansa yhteistyökykyinen edustaja. Luonto-ohjaaja on yksi tärkeä lenkki monipuolisen alan palveluketjussa. Työpaikat ovat esimerkiksi safariyrityksissä, opastuskeskuksissa, leirikouluissa ja erilaisissa hyvinvointi- ja virkistyspalveluja tarjoavissa luontoa hyödyntävissä yritysissä, laitoksissa, toiminta- ja palvelukeskuksissa, järjestöissä ja verkostoissa.

4. AMMATTIALAN ARVOPERUSTA

Luonto- ja ympäristöalan arvoperustana on toimia ja neuvoa toimimaan ekologisesti, taloudellisesti, psykososiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväällä tavalla. Toiminnassa painottuu osaaminen ja vastuullisuus niin luonnosta kuin ihmisestä. Alan osaaja hoitaa ympäristöä, käyttää luonnonvaroja kestäväällä tavalla ja ohjaa toimimaan luonto- ja ympäristötietoutta sekä ihmisen ja luonnon myönteisiä vuorovaikutuksia lisäävästi.

Arvopäämääriä ovat paikallisen perinteen, kulttuurin, ympäristön ja luonnon kunnioittaminen. Arvopäämäärät näkyvät tuotteiden ja palveluiden elinkaarien eri vaiheissa ja johtavat energiaa ja materiaalia säästäviin ratkaisuihin. Tuotteissa ja palveluissa on paikallisia erityispiirteitä ja alueellista omaleimaisuutta. Perustavoitteena on elävän maaseudun säilyttäminen. Kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö perustuu erilaisten kulttuurien toimintatavoista oppimiseen. Kaikkea toimintaa yhdistää kestävä, monipuolinen ja uutta luova luonto- ja ympäristöosaaminen.

Ala hyödyntää luontoa ammattimaisesti elinkeinon toimintaympäristönä ja edistää eri ammattialojen yhteistyötä tuoden omaa osaamistaan luontoa kunnioittavien ja erilaisia kulttuureja ja asiakkaita arvostavien toimintatapojen kehittämiseen. Toimintaa sääteleviä arvoja ovat asiakaslähtöinen, luotettava palvelu ja vastuu asiakkaan turvallisuudesta. Työssään alan osaaja toimii vastuullisesti, yritteliäästi ja ennakkoluulottomasti ottaen huomioon luonnon sietokyvyn ja kestäväen kehityksen ulottuvuudet.

Alan tarve nousee nykyisestä yksilöllisestä, paikallisesta, alueellisesta, kansallisesta ja kansainvälisestä kehityksestä. Kestävällä tavalla toimiminen ja kestävän elämäntavan oppiminen luovat perustan tulevaisuuden palveluille ja yritys-elämälle.

Luonto- ja ympäristöalan ammattilainen osaa toimia työtehtävissään niin ekologisesti, taloudellisesti kuin sosiaalisesti ja kulttuurisestikin kestävällä tavalla. Tavoitteeseen pääseminen edellyttää biologiaan, sosiologiaan ja psykologiaan sekä teknologiaan perustuvia ammatillisia perusvalmiuksia. Luonto- ja ympäristöalan ammattilainen tunnistaa monipuolisesti luonnon eläimiä, kasveja sekä luonnonilmiöitä. Hän liikkuu turvallisesti ja luontevasti luonnossa – maalla ja vesillä. Hän arvostaa luontoa ja toimii monimuotoisuutta edistäen ja ekologiset sekä sosiologiset vuorovaikutussuhteet ymmärtäen. Luonto- ja ympäristöalan ammattilainen tunnistaa kohteita, joissa voidaan vähentää materiaalien kulutusta. Hän neuvoo ja ohjaa kuluttajia tekemään kestäviä kulutusvalintoja ja käyttämään luontoa ja ympäristöä säästäviä työmenetelmiä ja välineitä. Työtehtävissään hän noudattaa alansa koskevaa lainsäädäntöä, määräyksiä ja sopimuksia sekä toimii kustannus-, laatu- ja ympäristövastuullisesti, eettisesti ja asiakaslähtöisesti. Hän osaa työtehtävissään työskennellä eri-ikäisten ja erilaisten ihmisten kanssa. Hän on mukana tarvittavissa oman alansa ja eri alojen yhteisissä kehittämistehtävissä ja – työryhmissä ja seuraa alan markkinatilanteita ja niihin vaikuttavia tekijöitä.

Alan erilaiset tehtävät edellyttävät tilanteen mukaista valmiutta fyysisesti raskaaseen työhön, riskialttiutta ja henkisen paineen sekä muutoksen sietokykyä. Alan ammattilainen noudattaa terveellisiä elintapoja ja ylläpitää toiminta- ja työkykyään. Hän tunnistaa työhönsä ja työympäristöönsä liittyvät vaarat ja terveyshaitat, osaa ennakoida ja suojautua niiltä sekä noudattaa alansa työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyvää lainsäädäntöä ja ohjeita. Hän pitää työympäristönsä ergonomisesti terveellisenä ja turvallisena. Alan ammattilainen on aloitteellinen työturvallisuuden kehittäjä. Hän noudattaa alansa ja työpaikkansa kriisi- ja turvallisuussuunnitelmia.

Luonto- ja ympäristöalan ammattilainen arvostaa yksilöllistä, paikallista ja alueellista kulttuuria ja tulee toimeen monikulttuurisessa ympäristössä niin kotimaassa kuin ulkomailla. Hän pyrkii verkostoitumaan muiden alojen kanssa.

5. PERUSTUTKINNON TAVOITTEET

Elinikäisen oppimisen avaintaidot sisältyvät ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksiin ja yhteisten tutkinnon osien osaamistavoitteisiin sekä niiden arviointikriteereihin. Avaintaitojen tavoitteena tukea sellaisen osaamisen kehittämistä, jota tarvitaan jatkuvassa oppimisessa, tulevaisuuden ja uusien tilanteiden haltuunotossa sekä työelämän muuttuvissa tilanteissa selviytymisessä.

Luontoalan osaamisalan suorittanut luonto-ohjaaja toimii erilaisissa luontoon liittyvissä käytännön ohjaustehtävissä pääasiassa matkailu-, vapaa-aika- ja hyvinvointipalvelujen alalla. Hänellä on hyvät tiedot luonnosta ja sen ilmiöistä ja taidot luonnossa liikkumiseen. Hän on perehtynyt kotiseutunsa luontoon ja sitä kestävällä tavalla hyödyntävään kulttuuriin ja perinteeseen. Hän osaa käyttää ammattimaisesti tarvitsemiaan työkaluja ja – välineitä ohjelmopalveluiden ja erilaisten luonnossa toteutettavien toimintojen järjestelyissä. Hän tuo luontevasti esille omaa osaamistaan ja kertoo ja esittää elävästi tarinoita luonnosta ja sen ilmiöistä. Hän toimii työryhmän jäsenenä isojenkin asiakasryhmien kanssa toimittaessa, auttaen heitä kokemaan uusia elämyksiä suomalaisessa luonnossa. Luonto-ohjaaja osaa kohdata erilaisista kulttuureista tulevia asiakkaita ja tulee toimeen vieraalla kielellä. Hän on palvelutilanteessa asiakaslähtöinen asettaen kuitenkin turvallisuuden etusijalle.

Hän ymmärtää roolinsa työnantajansa edustajana palvelutilanteissa, tuntee työelämän pelisäännöt; oikeutensa ja velvollisuutensa. Hän tuntee yritystoimintaa niin, että pystyy toimimaan yritteliäästi, kustannustietoisesti ja yhteistyökykyisesti. Hänellä on kokonaiskuva alansa markkinoinnista, palveluketjusta ja sen eri toimijoiden rooleista asiakkaiden tarpeiden tyydyttämisessä. Valintojensa mukaisesti hän voi erikoistua esimerkiksi erilaisten ohjelma- virkistys- ja ulkoilupalveluiden järjestämiseen, erityisryhmien ohjaamiseen, vaelluksen ohjaamiseen, ulkoilureittien rakentamiseen ja hoitoon, luonnonsuojelualueiden kunnostukseen ja hoitoon ja luontoselvitysten laadintaan.

Lisäksi ammatillisen peruskoulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiuksia yrittäjyyteen. Koulutuksen tavoitteena on myös tukea opiskelijoiden kehitystä hyväksi ja tasapainoisiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintovalmiuksien, ammatillisen kehittymisen, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. (L630/1998, 5 §).

6. LUONTO- JA YMPÄRISTÖALAN PERUSTUTKINNON MUODOSTUMINEN

1. LUONTO- JA YMPÄRISTÖALAN PERUSTUTKINTO	180 OSP
2. AMMATILLISET TUTKINNON OSAT	135 OSP
2.1 Pakolliset tutkinnon osat, 40 osp	
<p>2.1.1 Kestävällä tavalla toimiminen 40 osp (100431)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ympäristövastuullinen toiminta 5 osp • Ympäristörakentaminen 5 osp • Luonnontuntemus 5 osp • Maastossa liikkuminen 5 osp • Työturvallisuus, EA1, EA2 5 osp (sis. opinto-ohjauksen) • Varustetieto (painotus hevosmatkailussa, 5 osp) • Kestävällä tavalla toimimisen työssäoppiminen 10 osp 	
2.3 Luontoalan osaamisalan, luonto-ohjaaja, pakolliset tutkinnon osat 35 osp	
<p>2.3.1 Luonnossa ohjaaminen 35 osp (100433)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luonto-ohjaaminen 10 osp (sis opintojen ohjauksen) • Asiakaspalvelu 5 osp • Liiketoimintaohjaaminen 5 osp • Luontomatka- ja palvelujen järjestäminen 5 osp • Luonnossa ohjaamisen työssäoppiminen 10 osp 	
2.7 Valinnaiset tutkinnon osat, valittava yhteensä 60 osp kohdasta 2.7	
<p>2.7.17 Luontopalveluissa toimiminen 15 osp (100453)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ohjelmapalvelujen tuottaminen 5 osp • Ohjelmapalvelujen tuotteistaminen 5 osp • Luontopalveluissa toimimisen työssäoppiminen 5 osp 	
<p>2.7.19 Maastossa ruokaileminen 15 osp (100455)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maastoruokailujen järjestäminen ja valmistus luonnossa 10 osp (SIS: opintojen ohjauksen) • Maastossa ruokailemisen työssäoppiminen 5 osp 	
<p>2.7.20 Vaelluksen ohjaaminen 15 osp (100456)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erätaidot 5 osp • Retkien ja vaellusten ohjaaminen (ratsastus ym.) 5 osp • Vaellusten ohjaamisen työssäoppiminen 5 osp 	
<p>2.7.24 Hyvinvoinnin tuottaminen eläinten avulla 5 osp (100460)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hyvinvointipalvelujen järjestäminen eläinten(esim. hevosen) avulla 5 osp • Eläinten/vaellushevosen hoitaminen 5 osp • Hyvinvoinnin tuottamisen eläinten avulla työssäoppiminen 5 osp 	
<p>2.7.34 Metsästys ja riistan käsittely 15 osp (100470)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Metsästys ja riistan käsittely 5 osp • Riistanhoito 5 osp • Metsästys ja saaliinkäsittelyn työssäoppiminen 5 osp 	
<p>2.7.37 Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp</p>	
<p>2.7.38 Tutkinnon osat ammatillisista perustutkinnoista, 0–15,osp</p>	
<p>2.7.39 Tutkinnon osa ammattitutkinnoista tai erikoisammattitutkinnoista, 15 osp</p>	
<p>2.7.40 Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen 5 osp</p>	
<p>2.7.41 Yrityksessä toimiminen, 15 osp</p>	
<p>2.7.42 Huippuosaajana toimiminen, 15 osp</p>	

2.7.43 Tutkinnon osa ammattikorkeakouluopinnoista, 15 osp

2.7.44 Paikallisesti tarjottava tutkinnon osa, 15 osp

- Vaellusratsastuspalvelut 15 osp,
 - Vaellusratsastuspalvelut 10 osp
 - Vaellusratsastuspalvelut työssäoppien 5 osp
- Metsästys- ja kalastusmatkailupalvelut 15 osp,
 - Metsästysmatkailupalvelut 5
 - Kalastusmatkailupalvelut 5
 - Metsästys- ja kalastusmatkailupalvelut työssäoppien 5
- Erä- ja luontomatkailupalvelut 15 osp
 - Eräretkeilypalvelut 5 osp
 - Luontomatkailupalvelut 5 osp
 - Erä ja luontomatkailupalvelut työssäoppien 5 osp

2.7.45 Tutkinnon osa vapaasti valittavista tutkinnon osista, 15 osp

Tutkinnon osiin sisältyy osaamisen hankkimista työssäoppimisen kautta Jedussa vähintään 36 osp
Opintojen ohjaus on kuvattu erillisessä liitteessä.

3. YHTEISET TUTKINNON OSAT AMMATILLISESSA PERUSKOULUTUKSESSA		35 OSP
	Pakolliset	Valinnaiset
3.1 Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp	8 osp	3 osp
3.1.1. Äidinkieli	5	0–3
3.1.2. Toinen kotimainen kieli, ruotsi	1	0–3
3.1.3. Vieraat kielet	2	0–3
3.2 Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 9 osp	6 osp	3 osp
3.2.1. Matematiikka	3	0–3
3.2.2. Fysiikka ja kemia	2	0–3
3.2.3. Tieto- ja viestintätekniikka sekä sen hyödyntäminen	1	0–3
3.3 Yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen, 8 osp	5 osp	3 osp
3.3.1. Yhteiskuntataidot	1	0–3
3.3.2. Työelämätaidot	1	0–3
3.3.3. Yrittäjyys ja yritystoiminta	1	0–3
3.3.4. Työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto	2	0–3
3.4 Sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen, 7 osp		7 osp
3.4.1. Kulttuurien tuntemus		0–3
3.4.2. Taide ja kulttuuri		0–3
3.4.3. Etiikka		0–3
3.4.4. Psykologia		0–3
3.4.5. Ympäristöosaaminen		0–3
3.4.6. Osa-alueita kohdista 3.1.1–3.3.4		0–3
	19 osp	16 osp
<p>Tutkinnon perusteissa määrättyjen osa-alueiden (3.1.1–3.4.6) valinnaisten osaamistavoitteiden lisäksi tai niiden sijaan koulutuksen järjestäjä voi päättää erilaajuisia muita valinnaisia osaamistavoitteita. Koulutuksen järjestäjän itse päättämille valinnaisille osaamistavoitteille määritellään osaamisen arviointi ja laajuus osaamispisteinä.</p> <p>Tutkinnon osien valinnaiset osaamistavoitteet voivat olla myös opiskelijan aikaisemmin hankkimaa osaamista, joka tukee kyseisen tutkinnon osan ja sen osa-alueiden osaamistavoitteita.</p>		

4. VAPAASTI VALITTAVAT TUTKINNON OSAT	10 OSP
<p>Tutkinnon osa ammattitaitoa syventävistä tai laajentavista ammatillisista tutkinnon osista</p> <p>Paikallisesti tarjottava tutkinnon osa</p> <p>Tutkinnon osa yhteisistä tutkinnon osista tai lukio-opinnoista</p> <p>Tutkinnon osa jatko-opintovalmiuksia tai ammatillista kehittymistä tukevista opinnoista</p> <p>Työkokemuksen kautta hankittuun osaamiseen perustuva tutkinnon osa</p>	

Tarkemmat tiedot tutkintokohtaisista valinnaisuussäännöistä löytyvät tutkinnon perusteista osoitteesta:

http://www.oph.fi/saadokset_ ja_ ohjeet/ opetussuunnitelmien_ ja_ tutkintojen_ perusteet/ ammatilliset_ perustutkinnot/ tutkinnon_ perusteet_ voimaan_ 010815

